

This eChok volume of
Deuteronomy
Volume 1

is Dedicated in honor of

Lilian and Nathan Haber

Dedicated by Amy and Jimmy

of an olive, he must recite the blessing afterwards. (2) Our Sages also instituted, that one must recite a blessing before and after enjoying any food. Even if he intended to eat or drink only a minute amount, he must say a blessing, then afterwards he may enjoy it. Similarly, if one smelled something that has a nice aroma, he must say a blessing, and then, may enjoy it. Whoever enjoys something without reciting a blessing [is similar to one who] makes personal use of sacred property. Our Sages also instituted to recite a blessing after anything that one eats or drinks, provided that he drinks a minimum of a *revi'it* or eats food the size of an olive.

One who merely tastes, need not recite a blessing neither before nor after, unless it amounts to a *revi'it*. (3) Just as one says a blessing for pleasures, so too, one says a blessing for every commandment before its performance. The Sages instituted many blessings — in the nature of praise, thanks and requests, so as to remember the Creator constantly, even when one has not had any enjoyment, or performed any commandment.

ב ומדברי סופרים לברך על כל מאכל תחלה ואחר כך יהנה ממנו. ואפלו נתבון בן לאכל או לשתות כל שהוא מברך ואחר כך יהנה. וכן אם הריח ריח טוב מברך ואחר כך יהנה ממנו. וכל הנהנה בלא ברכה מעל. וכן מדברי סופרים לברך על כל מה שיאכל וכל מה שישתה. והוא שישתה רביעית והוא שיאכל כזית ומטעמת אינה צריכה ברכה לא לפנייה ולא לאחריה עד רביעית: ג וכשם שמברכין על ההנייה כך מברכין על כל מצוה ומצוה ואחר כך יעשה אותה וברכות רבות תקנו חכמים דרך שבח והודיה ודרך בקשה בדי לזכר את הבורא תמיד אף על פי שלא נהנה ולא עשה מצוה:

EIKEV FOR MONDAY TORAH

עקב ליום שני תורה

יכוין בקריאת ארבעה פסוקים אלו שהם כנגד ד' דמילוי יוד דשם ב"ן להשאר בו הארה מתוספת הרוח משבת שעברה

יח לא תדחל מנהון מדבר
תדבר ית די עבד יי אלהיך
לפרעה ולכל מצרים:
יט נסין רברבין די חזוה
עינך ואתיא ומופתיא וידא
תקפתא ודרעא מרממא די

יח לא תירא מהם זכר תזכר את אשר-
עשה ידוה אלהיך לפרעה ולכל מצרים:
יט המסת הגדלת אשר-ראו עיניך והאתת
והמפתים והיד החזקה והזרע הנטויה

(18) Do not fear them, but you will remember well that which the Lord your God did to Pharaoh, and to all of Egypt. (19) The great trials which your eyes saw, and the signs, and the wonders, and the mighty hand, and the outstretched arm, with which the Lord your God brought you out; so will the Lord

RASHI

(19) המסת — means — *The trials. And the signs — for example, "and it became a snake," (Exodus 4:3) "It will become blood on the dry land." (ibid., verse 9) And the wonders — the wondrous plagues. And the mighty hand — this is the pestilence.*

רש"י

(יט) המסת. נסיונות: והאתת. כגון "וידי לנהש והיו לדם בבישת": והמפתים. המכות המפלאות: והיד החזקה. זה הדבר:

אֶפְקֹד יְיָ אֱלֹהֶיךָ כִּן יַעֲבֹד יְיָ
 אֱלֹהֶיךָ לְכָל עַמֵּמֵי־אֵד אֶת־דָּחַל
 מִקֶּדְמֵי־הַיּוֹן: כ וְאִף־יֵת עֲרֵעִיתָא
 יִגְרִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּהוֹן עַד דִּיבְדוֹן
 דְּאִשְׁתָּארוּ וְדִאֲטָמְרוּ מִקֶּדְמָךְ:
 כא לֹא תִתְבַּר מִקֶּדְמֵי־הַיּוֹן אֲרִי
 יְיָ אֱלֹהֶיךָ שְׂכַנְתָּהּ בֵּינָךְ אֱלֹהֵי
 רַבָּא בְּדַחֵילָא:

אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ יְדוֹה אֱלֹהֶיךָ כִּן יַעֲשֶׂה יְדוֹה
 אֱלֹהֶיךָ לְכָל־הָעַמִּים אֲשֶׁר־אֵתָה יִרְא
 מִפְּנֵיהֶם: כ וְגַם אֶת־הַצִּרְעָה יִשְׁלַח יְדוֹה
 אֱלֹהֶיךָ בִּם עַד־אֲבֹד הַנְּשָׂאֲרִים וְהַנְּסֻתָרִים
 מִפְּנֵיךָ: כא לֹא תִעַרְץ מִפְּנֵיהֶם כִּי־יְדוֹה
 אֱלֹהֶיךָ בְּקִרְבְּךָ אֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא:

your God do to all the peoples whom you fear. (20) Moreover the Lord your God will send forth the tzirah-hornet among them, until those that remain and are hidden from you, perish. (21) Do not be terrified of them: for the Lord your God is among you, a great and awesome God.

RASHI

And the outstretched arm — *this refers to the sword in the plague of the firstborn.*
 (20) **הַצִּרְעָה** — *a species of flying insect which injected poison into its victims, making them impotent and blinding their eyes wherever*

רש"י
 וְהִזְרַע הַנְּטוּיָה. זוֹ הַחֲרָב שֶׁל מַכַּת בְּכוֹרוֹת:
 (כ) הַצִּרְעָה. מִיִּן שֶׁרָץ הָעוֹף, שֶׁהֵיטָה זוֹרְקֵת בָּהֶם
 מָרָה וּמְסַרְסְתָן וּמְסַמְמָא אֶת עֵינֵיהֶם בְּכָל מְקוֹם
 שֶׁהָיוּ נִסְתָּרִים שָׁם:
 they hid themselves. (Sotah 36a)

PROPHETS Isaiah 49

כ מִכְּעַן יִימְרוּן חַד חַד בְּגוֹיֶיךָ
 בְּנֵי עַם גְּלוּתֶיךָ עֵק לִי אֲתָרָא
 רוּחַ לִי וְאִיתִיב: כא וְתִימְרִין
 בְּלִבֶּיךָ מִן רַבִּי לִי יֵת אֲלֵינִי וְאֲנָא
 תְּכַלָּא וַיַּחֲדָא גְּלִיָּא וּמְטַלְטְלָא

נביאים ישעיהו פרק מט
 כ עוֹד יֹאמְרוּ בְּאָזְנוֹיךָ בְּנֵי שְׂפָלֶיךָ צַר־לִי הַמְּקוֹם
 גִּשָּׁה־לִי וְאִשְׁבָּה: כא וְאִמְרַתְּ בְּלִבְבְּךָ מִי יִלְדֶּ־לִי
 אֶת־אֱלֹהֵי וְאֲנִי שְׂכוּלָה וְגַלְמוּדָה גְּלָה וְסוּרָה וְאֱלֹהֵי

(20) Your children of whom you were bereft shall yet say in your ears, "The place is too narrow for me, move over for me so that I will dwell." (21) And you shall say to yourself, "Who begot these for me, seeing that I am bereft and solitary, exiled and rejected, and who raised these? Behold, I was left alone;

RASHI

(20) **Your children of whom you....** — *The children of whom you were bereft. Move over for me* — *Draw closer to another side for my sake, so that I will dwell.* (21) **And rejected** — *Rejected by everyone.*

רש"י
 (כ) בְּנֵי שְׂפָלֶיךָ. בְּנִים שֶׁהָיִית שְׂכוּלָה מֵהֶם: גִּשָּׁה לִי.
 הַתְּקַרֵּב לְצַד אַחַר בְּשִׁבְלִי וְאִשְׁבָּה: (כא) וְסוּרָה.

מִי גִדְלָה הֵן אֲנִי נִשְׂאֲרָתִי לְבִדְי אֱלֹהֵי אִיפֹה הֵם:
 כִּבְכֹה־אָמַר אֲדַנְי יְדוּהַ הַנְּהָ אִשָּׁא אֶל־גּוֹיִם יָדַי
 וְאֶל־עַמִּים אָרִים נָסִי וְהִבִּיאוּ בְנֵיךָ בַחֲצֹן וּבִנְתֵיךָ
 עַל־כַּתְּף תִּנְשֵׂאנָהּ: כִּג וְהָיוּ מְלָכִים אֲמִנִיךָ
 וְשָׂרוּתֵיהֶם מִיִּנְיָקֵתֶיךָ אַפִּים אָרֶץ יִשְׁתַּחֲוּוּ־לָךְ וְעַפְר
 רְגְלֶיךָ יִלְחָכוּ וְיִדְעַתְּ כִּי־אֲנִי יְדוּהַ אֲשֶׁר לֹא־יִבְשׁוּ
 קִנְי:

וְעַפְר רְגְלֶיךָ יִלְחָכוּ וְיִדְעַתְּ כִּי־אֲנִי יְדוּהַ אֲשֶׁר לֹא־יִבְשׁוּ

וְעַפְר רְגְלֶיךָ יִלְחָכוּ וְיִדְעַתְּ כִּי־אֲנִי יְדוּהַ אֲשֶׁר לֹא־יִבְשׁוּ

these, [from] where are they?” (22) So said the Lord God, “Behold, I will raise My hand to the nations, and to the peoples will I raise My standard, and they shall bring your sons in their armpits, and your daughters shall be borne on their shoulder[s]. (23) And kings shall be your nursing fathers and their princesses your wet nurses; they shall prostrate themselves to you with their face on the ground, and they shall lick the dust of your feet, and you shall know that I am the Lord, for those who wait for Me shall not be ashamed.”

RASHI

רש"י

(22) **My standard** — *A signal to bring the exiles. In their armpits* — *in the ends of their garments.* (23) **Your nursing fathers** — *This is an expression of nursing*

מוֹסְרֵת מִכָּל אָדָם: (כב) נָסִי. וּגְו'. סִימָן לְהִבִּיאַ גְּלִיּוֹת: בַּחֲצֹן. בְּשׂוּלֵי הַבְּגָד: (כג) אֲמִנִיךָ. לְשׁוֹן אוֹמֵן אֵת הַיּוֹנֵק, כְּלוֹמַר יְהִיו מְגַדְלִים אוֹתָךְ:

an infant, i.e., they will raise you.

Writings Psalms 44

כתובים תהלים פרק מד

כִּד אֶתְגַּבֵּר לְמָה תְּהִי כִגְבֹר
 דְּמִיךָ יי אֶתְעַר אֱלֹהֵנָּא לֹא
 תִּתְנַשֵּׂי לְעֵלְמָא: כִּד לְמָה
 שְׂכִיבֵת יִקְרָךְ תִּסְלַק תִּשְׁלִי
 סְגוּפֵנָּא וְדוֹחֵקָנָּא: כו אָרוּם

כִּד עוֹרָה | לְמָה תִּישָׁן | אֲדַנְי הִקִּיצָה אֶל־תִּזְנַח
 לְנִצָּח: כִּה לְמָה־פָּנִיךָ תִּסְתִּיר תִּשְׁכַּח עֵינֵינוּ וְלַחֲצָנוּ:
 כו כִּי שָׁחָה לְעַפְר נַפְשָׁנוּ דְּבָקָה לְאָרֶץ בְּטִנְנוּ:

שִׁיחָא לְעַפְרָא נַפְשָׁנָּא דְּבַקַת לְאָרְעִית גּוּבָא מְעֵינָנָּא:

(24) Awake, why do You sleep, O Lord? Arouse Yourself, do not cast off forever.
 (25) Why do You hide Your face, and forget our affliction and our oppression?
 (26) For our soul is bowed down to the dust, our belly cleaves to the earth.

כז קוֹמָה עֲזַרְתָּהּ לָנוּ וּפְדַנּוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ:

כז קוֹם סִיעֵ לָנָא וּפְרוּק יְתָנָא
מִטּוּל טוּבְךָ:

(27) Arise for our help, and redeem us for Your mercy's sake.

RASHI

רש"י

(27) **And redeem us for Your mercy's sake** — *We do not come to ask based on [the merit of] our deeds, rather do [this] for*

(כז) וּפְדַנּוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ. אֵין אָנוּ בְּאִים מִכַּח מַעֲשֵׁנוּ
אֶלָּא לְמַעַן חַסְדֶּךָ עֲשֵׂה עִמָּנוּ:

us for Your mercy's sake.

Mishnah Chagigah, chapter 2

משנה חגיגה פרק ב

(1) Forbidden relations are not expounded before three [we fear that while the Rabbi is talking to one of the students the others will talk between themselves, and will miss a vital point] nor the acts of creation before two, nor the Divine Chariot [i.e., the visions of Yechezkal and Yeshayah] before a single person, unless he is a sage who understands from his own knowledge [after being taught the main points]. Whoever looks at four things, it would have been better for him if he had never come into the world: 1) what is above [the sky], 2) what is below [the earth], 3) what was before [the Creation] and 4) what will be after [in the end of days]. And whoever takes no account of the honor of his Maker [see the following section in the *Gemara*], it would have been better for him if he had never come into the world. (2) Yose ben Yoezer says, [On a

א אֵין דוֹרְשִׁין בְּעֵרִיּוֹת בְּשִׁלְשָׁה. וְלֹא בְּמַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית בְּשָׁנִים. וְלֹא בְּמִרְכָּבָה בְּיַחֲדָה, אֶלָּא אִם כֵּן
הִיָּה חֶכֶם וּמְבִין מְדַעְתּוֹ. כָּל הַמְּסַתְּכָל בְּאַרְבָּעָה
דְּבָרִים, רְאוּי לוֹ כְּאֵלוֹ לֹא בֹא לְעוֹלָם, מַה לְמַעְלָה, מַה
לְמַטָּה, מַה לְפָנִים, וּמַה לְאַחֹר. וְכָל שֶׁלֹּא חָס עַל
כְּבוֹד קוֹנוֹ, רְאוּי לוֹ שֶׁלֹּא בֹא לְעוֹלָם: ב יוֹסֵי בֶן יוֹעֶזֶר

רבנו עובדיה מברטנורא

א אֵין דוֹרְשִׁין בְּעֵרִיּוֹת. לשלשה בני אדם כאחד אין דורשין להם סתרי עריות. כגון בתו ומאנוסתו דלא כתיבא בקרא בהדיא ואתיא מדרשא. שמא בזמן שמדבר הרב עם אחד ישאו ויתנו השנים ביניהם. ולא יתנו לבם לשמוע מפי הרב כשדורש בו איסור ויבואו להקל בעריות על ידי שנפשו של אדם מתאוה להן ומחמדתן יותר משאר איסורים שבתורה: ולא במעשה בראשית. במעשה ששת ימי בראשית. אפילו לשני בני אדם וכל שכן לשלשה או יותר דאמר קרא (דברים ד) כי שאל נא לימים ראשונים. יחיד שואל ואין שנים שואלים: ולא במעשה מרכבה. שראה יחזקאל ושראה ישעיה. ורמב"ם פירש במעשה בראשית החכמה הטבעיות ומעשה מרכבה מציאת האל ותארו. והמלאכים והנפש והשכל. ומה יהיה אחר המות. ואין נראה לי שיקרא כל זה מעשה מרכבה. דא"כ חכמת המרכבה הוה ליה למתני. אלא מעשה מרכבה הוא שעל ידי הזכרת שמות של קדושה משתמשים בכתר. וצופין איך משמרות המלאכים במעמדן ואיך היכל לפנים מוהיכל בעין הסוכין ברוח הקודש: ביחוד. אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו. אפילו לאדם אחד אין דורשין במרכבה. אלא אם כן היה חכם שאם ימסור לו ראשי פרקים יהיה הוא מבין השאר מדעתו: כל המסתכל בד' דברים הני דמפרש ואזיל: ראוי לו יפה וטוב היה לו אם לא בא לעולם: מה למעלה. מראשי החיות: מה למטה. מתחת לארץ: מה לפנים. חוץ למחיצת הרקיע במזרח: ומה לאחור. למערב. פירוש אחר מה לפנים קודם שנברא העולם. מה לאחור בסוף העולם לאחרית הימים: כל שלא חס על כבוד קונו. שעובר עבירה בסתר ואמר אין שכינה מצויה כאן ומי רואני ומי יודעני: ב יוסי בן יועזר אומר שלא לסמוך. ביום טוב

Festival,] not to lay hands [on the head of a sacrifice, since the laying of the hands required all his might, his weight was supported by the animal, and is considered as if riding an animal, which is forbidden on the Festival]. Nitai ha-Arbelai says, To lay hands. [This disagreement continued throughout the generations.] Yehudah ben Tabbai says, Not to lay hands. Shimon ben Shetach says, To lay hands. Shemayah says, To lay hands. Avtalyon says, Not to lay hands. Hillel and Menachem did not disagree. Menachem went forth, Shammai came in [in his stead]. Shammai says, Not to lay hands. Hillel says,

To lay hands. The first [of each pair listed] were the Nesi'im, and the second ones, the heads of the court. (3) The School of Shammai say, [On a Festival,] they bring peace-offerings [since they are required for food] and they do not lay hands on them [on the Festival, rather he does so before the Festival begins, for Shammai held that the laying of hands and the slaughtering do not need to be at the same time], but [they do not bring] burnt-offerings [since no meat was eaten from them, and only food which is needed for the Festival may be prepared on the Festival]. And the School of Hillel say, They bring the festal peace-offerings and festal burnt-offerings, and they lay hands on them [on the Festival]. (4) If Atzeret [Shavuot] fell on the eve of the Sabbath [Friday]: the School of Shammai say, The day of slaughter [for the festal burnt-offering] is [the day] after the Sabbath [for Shammai held it is not offered on the Festival, nor on the Sabbath, but may be offered within a seven-day period as is the case for Sukkot and Pesach]; the School of Hillel say the day of slaughter is not after Sabbath [but on Friday] and they agree that if it falls on the Sabbath, the day of slaughtering is [the day] after

אומר שלא לְסַמוֹךְ, יוֹסִי בֶן יוֹחָנָן אוֹמֵר לְסַמוֹךְ. יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרֻחִיהַ אוֹמֵר שְׁלֵא לְסַמוֹךְ, נְתָאֵי הָאֲרַבְלֵי אוֹמֵר לְסַמוֹךְ. יְהוּדָה בֶּן טַבַּי אוֹמֵר שְׁלֵא לְסַמוֹךְ, שְׁמַעוֹן בֶּן שִׁטַּח אוֹמֵר לְסַמוֹךְ. שְׁמַעְיָה אוֹמֵר לְסַמוֹךְ, אֲבִטְלִיּוֹן אוֹמֵר שְׁלֵא לְסַמוֹךְ. הֵלֵל וּמְנַחֵם לֹא נִחְלְקוּ. יֵצֵא מְנַחֵם, נִכְנַס שְׁמַאי. שְׁמַאי אוֹמֵר שְׁלֵא לְסַמוֹךְ, הֵלֵל אוֹמֵר לְסַמוֹךְ. הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ נְשִׂאִים, וְשֵׁנִיִּים לָהֶם אָבוֹת בֵּית דִּין: ג' בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, מְבִיאִין שְׁלָמִים וְאֵין סוֹמְכִין עֲלֵיהֶם, אֲבָל לֹא עוֹלוֹת. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים, מְבִיאִין שְׁלָמִים וְעוֹלוֹת וְסוֹמְכִין עֲלֵיהֶם: ד' עֲצַרְתָּ שְׁחָל לְהֵיוֹת בְּעֶרְבֵי שַׁבָּת, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, יוֹם טְבוּחַ אַחַר הַשַּׁבָּת. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים, אֵין יוֹם טְבוּחַ (אַחַר הַשַּׁבָּת), וּמוֹדִים שְׂאֵם הָל לְהֵיוֹת

רבנו עובדיה מברטנורא

מפני שמשתמש בבעלי חיים. שבכל כוחו הוא סומך. וזו המחלוקת היה בין הנשיאים ובין אבות בית דין. דור אחר דור: יצא מנחם. לעבודת המלך ופירש מלהיות חברו של הלל. לפיכך לא הודיע מענינו אם נחלק עם הלל בזה אם לאו. ונכנס שמאי במקומו להיות אב בית דין תחתיו. ונחלק על הלל: הראשונים. שהזכרו ראשון בכל זוג היו נשיאים: ג' מביאים שלמים. שלמי אכילה לפי שיש בהם צורך אכילה להדיוט: ואין סומכים עליהם. אלא סומך עליהן מבעוד יום דלא בעינן וסמך ושחט תכף לסמיכה שחיטה אבל לא עולת יחיד ואפילו עולת ראייה שהרי יכול להקריבה בשאר ימות הרגל דאמר קרא (במדבר כ"ט) עצרת תהיה לכם. ולא לגבוה: ובית הלל אומרים מביאים שלמי חגיגה ועולות ראייה. דכתיב (דברים י"ז) עצרת לה' כל דלה'. אבל נדרים בין עולות בין שלמים דברי הכל קריבין ביום טוב: ד יום טבוח. שחיטת עולות ראייה של י"ט לאחר השבת שאין קרבים לא בי"ט לא בשבת. ועצרת יש לה תשלומין כל שבעה כפסח וסוכות: וב"ה אומרים אין לה יום טבוח. אינה צריכה יום טבוח שמותר להקריבו בי"ט וב"ה לטעמייהו דאמרי מביאין שלמים ועולות בי"ט ואשמועינן תנא דאפילו היכא דלא אפשר למיעבד למחר כגון דחל עצרת בע"ש אפי' בהא אמרי ב"ש דאין עולת ראייה קריבה בי"ט ורחו לה עד לאחר השבת: אין כהן גדול מתלבש בכליו. בכלים נאים שלו ביום טבוח של עצרת שאחר השבת. כדי שלא יתנאה באותו היום. שבינו הכל שאין היום י"ט: שלא לקיים דברי האומרים עצרת לאחר שבת. שהיו הצדוקים אומרים לעולם עצרת אחר שבת.

the Sabbath. But [in that case] the High Priest does not wear his accouterments [i.e., his holiday clothing], and it is permitted to eulogize and cut one's hair, so as not to confirm the view of those who say, Atzeret is [the day] after the Sabbath [the Saducees would say that Shavuot always falls on Sunday, for it is written (Leviticus 23:15) "and you shall count unto you from the morrow after Sabbath"]. (5) The hands are washed [with a cup that contains a revi'it] for [the eating of] non-sacred food, for tithes, and for *terumah*; and for [the eating of] consecrated food, [the hands are] immersed [into 40 *se'ah* of water]; and for a sin-offering, if his hands become impure, his [entire] body becomes impure [and he must immerse his entire body]. (6) If a person immersed for [the eating of] non-sacred food, and [intended to] remain [pure] for non-sacred food [non-sacred food does not actually require immersion unless one desires to eat in purity], he is forbidden to [eat] tithes. If he immersed for tithes and [intended to] remain [pure] for tithes, he is forbidden to [eat] *terumah*. If he immersed for [the eating of] *terumah*, and [intended to] remain [pure] for *terumah*, he is forbidden to [eat] sacrifices. If he immersed for [the eating of] sacrifices, and [intended to] remain [pure] for sacrifices, he is forbidden to [handle] the waters of purification. If he immersed for a stricter [degree of sanctity], he is permitted the lesser [degree of sanctity]. If he immersed but did not [intend to] remain [pure], it is as if he did not immerse. (7) The garments of common persons [who are ignorant of the laws of purity] possess *midras* [an impurity of the first degree, which can cause impurity to a person or utensil (see *Zavim*, chapter 2:4)] for those who are meticulous [to eat even non-sacred produce in purity]. The garments of those who are meticulous regarding

רבנו עובדיה מברטנורא

מדכתיב (ויקרא כג) וספרתם לכם ממחרת השבת והן אומרים ממחרת שבת בראשית ואם כן לעולם חל עצרת באחד בשבת: ה' נוטלין ידים לחולין ולמעשר ולתרומה. חולין ומעשר שני ותרומה. די להם נטילה בכלי. שאין בו אלא רביעית מים: לַקְדָּשׁ מִטְבִּילִין פִּי לֵאכּוֹל שְׁלָמִים וְחֻטָּאת וְאֶשֶׁם. יש מעלה יתירה. שצריך להטביל את הידים במי סאה. ואף על פי שאינן אלא סתם ידים. שלא נגעו בטומאה המטמאה את כל הגוף מדאורייתא: וּלְחַטָּאת. ליגע במי חטאת מים המקודשים באפר פרה אדומה להוות מהם על טמאי מתים. יש מעלה יתירה. שאם נטמאו ידיו באחד מן הדברים המטמאים את הידים. ולא את הגוף כגון ספר. ואוכלין טמאים. ומשקין טמאים וכל טומאות שמדברי סופרים נטמא גם הגוף וכל הגוף צריך טבילה וכל מעלות הללו שזה גבוה מזה מדברי סופרים הם. והאי דנקט להו הכא גבי הלכות חגיגה. לפי שיש בסופן הלכות הרגל. שעמי הארץ חשובים טהורים ברגל. ולא בשאר ימות השנה. בסוף חומר בקדש: ו' הטובל לחולין: והחזוק לחולין. ועוד זו מעלה. הטובל לאכול חולין ונתכון לטבול להיות מוחזק טהור לשם חולין: אסור למעשר. אסור לאכול מעשר שני. הנאכל בירושלים עד שיטבול לשם מעשר. וכן כולם: אסור לחטאת. במים המקודשים באפר פרה: ולא הוחזק. לא נתכוין לשם טבילת טהרה. אלא לרחיצה בעלמא: כאילו לא טבל. למעשר וכ"ש לתרומה. ולקדש. אבל טבילה היא לחולין. דחולין לא בעו כונה: ז' מדרס. אב הטומאה לטמא אדם וכלים כמדרס הזב שמטמא אדם וכלים. כדכתיב (ויקרא ט"ו) וכל הנגע במשכבה יכבס בגדיו: לפרושים. לאוכלי

purity, possess *midras* [impurity] for those eating *terumah*. The garments of those eating *terumah*, possess *midras* impurity for [those eating] sacrifices. The garments of [those eating] sacrifices, possess *midras* [impurity] for [those dealing with the waters of] purification. Yosef ben Yoezer was the most pious in the priesthood, yet his apron was considered to possess *midras* [impurity] for [those eating] sacrifices. Yochanan ben Gudgeda would eat [even non-sacred food] in accordance with the purity of [the eaters of] sacrifices all his life, yet his apron was considered to possess *midras* [impurity] for [those handling] the water of purification.

רבנו עובדיה מברטנורא

חוליהם בטהרת חולין: בגדי פרושים מדרס לאוכלי תרומה. כאן חסר מעלה אחת. והכי אבעי ליה למתני בגדי פרושים מדרס לאוכלי מעשר שני. בגדי אוכלי מעשר שני מדרס לאוכלי תרומה, דהיינו לכהנים בתרומתן. וכל הני מעלות מדברי סופרים ניהו שאמרו אין שמירת טהרתן של אלו חשובה שמירה אצל אלו. ומתוך שחן אצל אלו כאלו לא שמרום. גזרו בבגדיהם שמא ישבה עליהם אשתו נדה. והרי הן מדרש הנדה: **היה אוכל על טהרת הקודש**. היה אוכל חולין שלו בטרהרה. כאילו היה קודש. שהיה נוהר בהן מכל טומאה המטמא את הקודש: **והיה מטפחתו מדרס לחטאת**. אבל לא לקדש. דקסבר האי תנא חולין שנעשו על טהרת הקודש כקדש דמו. ואין כן הלכה. דחולין שנעשו על טהרת הקודש לאו כקדש דמו לכל הדברים. כדאיתא בסוף מסכת נדה:

Gemara Chagigah 16a

גמרא חגיגה דף טז.

Whosoever does not consider the honor of his Maker, it were a mercy if he had not come into the world. What does this mean? Rabbi Abba said: It refers to one who looks at the rainbow. Rav Yosef said: It refers to one who sins in secret. “At the rainbow;” for it is written: “As the appearance of the bow that is in the cloud in the day, so was the appearance of the brightness round about. This was the appearance of the likeness of the Glory of the Lord.” Rav Yosef said: It refers to one who commits a sin in secret, in accordance with Rabbi Yitzchak’s teaching. For Rabbi Yitzchak said: When anyone commits a sin in secret, it is as though he thrust aside the feet of the Divine Presence, for it is said: “Thus says the Lord: the heaven is My throne, and the earth is My footstool.” (Isaiah 66:1) But is this so? For behold Rabbi Ela’ the elder said: If a man sees that his [evil] inclination is prevailing upon him let him go to a place where he is not known, and put on black garments, and wrap himself in black garments, [hoping that these would cool his passion] and [should his passion remain] let him do what his heart desires [in secret]; but let

כל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם. מאי היא? רבי אבא אמר: זה המסתכל בקשת. רב יוסף אמר: זה העובר עברה בסתר. מסתכל בקשת דכתיב (יחזקאל א) כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה'. רב יוסף אמר: זה העובר עברה בסתר, כדברי רבי יצחק דאמר רבי יצחק: כל העובר עברה בסתר כאלו דוחק רגלי שכינה, שנאמר (ישעיה טו) כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הים רגלי. איני והאמר רבי אלעזר הזקן: אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו, ילך למקום שאין מכירין אותו, וילבש שחורין ויתעטף שחורין ויעשה מה שלבו חפץ ואל יחלל שם שמים בפרהסיא לא קשיא

him not profane the Name of Heaven publicly! — There is no contradiction. The first case speaks of one who is able to overcome his [evil] inclination, the other case of one who is not able to overcome his [evil] inclination. Rabbi Yehudah bar Nachmani, the interpreter of Resh Lakish expounded: Anyone who looks at three things, his eyes become dim: At the rainbow, at the prince, and at the priests. At the rainbow, because it is written: “As the appearance of the bow that is in the cloud in the day of rain This was the appearance of the likeness of the Glory of the Lord.” (Ezekiel 1:28) At the prince, for it is written: “And you shall put of your honor upon him.” (Numbers 27:20) One who looks at the priests — at the time when the Temple existed, when they stood upon their platform and blessed Israel with the Tetragrammaton [of God]. Rabbi Yehudah bar Nachmani, the interpreter of Resh Lakish expounded: What is the meaning of the verse: “Trust you not in a friend, do not put your confidence in a familiar friend.” (Michah 7:5) If the evil inclination says to you: Sin and the Holy One, blessed be He, will pardon, don't believe it, for it is said: “Trust you not in a friend” and “friend” [*Re'ua*] means none other than one's evil inclination, for it is said: “For the inclination of man's heart is evil — [*Ra*].” (Genesis 8:21) And “familiar friend” means none other than the Holy One, blessed be He, for it is said: “You are the familiar friend of my youth.” (Jeremiah 3:4) Perhaps you will say: Who will testify against me? The stones of a man's home and the beams of his house testify against him, for it is said: “For the stone shall cry out of the wall, and the beam out of the timber shall answer it.” (Habakuk 2:11) And the Sages say: A man's soul testifies against him, for it is said: “keep the doors of your mouth from she who lies in your bosom.” What is it that lies in a man's bosom? You must say, it is the soul. Rabbi Zrika says: Two ministering angels that accompany him testify against him, for it is said: “For He will give His angels charge over you, to keep you in all your ways.” (Psalms 16:11) And the Sages say: A man's limbs testify against him, for it is said: “Therefore you are My witnesses, says the Lord, and I am God.”

(Isaiah 43:12)

הא דמצי פניו לה ליצרה הא דלא מצי פניו ליצרה. דרש רבי יהודה בר נחמני: מתורגמניה דרש לקיש: כל המסתכל בשלשה דברים עיניו כהות: בקשת ובנשיא ובכהנים. בקשת דכתיב (יחזקאל) כמראה דמות כבוד ה'. בנשיא דכתיב ונתת מהודך עליו. המסתכל בכהנים בזמן שבת המקדש קים. שהיו עומדין על דוכן ומברכין את ישראל בשם המפרש. דרש רבי יהודה בר נחמני מתורגמניה דרש לקיש: מא דכתיב (מיכה ז) אל תאמינו ברע אל תבטחו באלוף. אם יאמר לך יצר הרע הטוא והקדוש ברוך הוא מוחל, אל תאמן, שנאמר אל תאמינו ברע ואין רע אלא יצר הרע. שנאמר (בראשית ח) כי יצר לב האדם רע. ואין אלוף אלא הקדוש ברוך הוא שנאמר (ירמיה ג) אלוף נעורי אתה. שמה תאמר מי מעיד בי אבני ביתו וקורות ביתו של אדם הם מעידין בו, שנאמר (תבוק ב) כי אבן מקיר תזעק וקפיס מעץ יעננה. והכמים אומרים נשמתו של אדם מעידה בו. שנאמר (מיכה ז) משוכבת חיקך שמר פתחי פיך. איזו היא דבר משוכבת בחיקו של אדם? הוי אומר: זו נשמה. רבי זריקא אמר: שני מלאכי השרת המלוין אותו הן מעידין בו, שנאמר (תהילים צא) כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך. והכמים אומרים אבריו של אדם מעידין בו שנאמר (ישעיה מג) ואתם עדי נאם ה' ואני אל:

זהר ואתחנן דף רס"ו ע"ב.

אמר רבי אבא כתיב (שם קכא) יי' ישמר צאתך ובוואך מעתה ועד עולם. ישמר צאתך תנת. אלא ובוואך מאי קא מורי דהא מאן דעאל לביתה לא מסתפי. אלא האי בר נש דשוי רשימא קדישא לביתה במלין דשמא עלאה האי אתגטיר מכלא. כד נפיק ההוא דמדורה לתרעא דביתה וקוי וקמי רשימא קדישא ועין (ס"א גע"ז) בפתחה כד נפיק בר נש הוא אוזיף לה ונטיר לה כד עיל לביתה הוא אכריז קמה אנדירו ביקרא דדיוקנא דמלכא קדישא וכל דא בגין ההוא רשימא דשמא קדישא דאתרשים בתרעיה ולאו די לה לבר נש דאתנטר בביתה אלא קדשא ברוך הוא נטיר לה כד עיל וכד נפיק דכתיב יי' ישמר צאתך ובוואך מעתה ועד עולם. ופאין אנון ישראל בהאי עלמא ובגלמא דאתי. תא חזי האי רוחא בישא דשארין בין תרעין וי לה לבר נש דלא ידע לאנדהרא מנה ולא רשים לפתחה דביתה שמא עלאה קדישא דישתכח עמה דהא אית לה תלת מאה ושתין וקמש שמשין בישין מקטרגין כל חד משמש יומה וכלהו משתכחי עמה כל יומי שתא ומקטרגי בה לעלא ותתא וכלהו משתכחי בה ביממא ובליליא ביממא לקמנא לה בליליא לצערא לה בחלמה. כד נפיק לקמנא לה כד עאל שוין ודיהו עלה דכתפי ואמרין לה וי לה לפלגיא בהאי עלמא ובגלמא דאתי בגין כד בעאן בני מהימנותא למהוי רשימין בכלא למהוי רשימין ברשימא דמאריהון לאודעזעא מניהו כל סטרין וזנין בישין למהוי נטירין בהאי עלמא ובגלמא דאתי. ופאין הולקהון דישראל עליהו כתיב (ישעיהו ס) ועמד בלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו':

יוסף לחוק

Yosef Le-Chok

Ethical Teaching:

מוסר

Sefer Chasidim, Chapter 160

ספר חסידים סימן קס

If you have faced trials and have restrained yourself from sinning, do not be overly proud of yourself and say, I have stood up to the test. Perhaps your ancestors came to that measure and, when they did not sin, asked of the Holy One, blessed be He, that when their descendants would come to the same measure, that they would restrain themselves from sinning. As it says, "God will see for Himself the lamb for the burnt-offering, my son.... and he named the place 'God will see'." (Genesis 22:8, 14) That is, God will see Avraham's children slaughtered for the sanctification of His name and burned like Yitzchak [i.e., Avraham prayed, that just as Yitzchak was able to offer his life to God, so too, should all his children, have the strength, to do likewise]. And bless the Holy One, blessed be He, for having made you stronger than your impulse, for He gave you a heart to vanquish your evil impulse, as it says, "for God abandoned him to try him." (II Chronicles 32:31) "Abandoned" implies that everything is in His hand. Therefore, ask from Him, as it says, "Unify my heart to fear Your name." (Psalms 86:11) And it is written, "Renew an upright spirit within me." (Psalms 51:12)

אם באת לידי נסיון והתאפקת מלחטוא אל תחזיק טובה לך לומר עמדתי בנסיון שמא באו אבותיך לאותה מדה ובשלא חטאו בקשו מהקדוש ברוך הוא כשיבואו בניו באותה מדה שיתאפקו בהם מחטוא, שנאמר (בראשית כב) אלהים יראה לו השעה לעלה בני ויקרא שם המקום ההוא ה' יראה. שיהו בניו נשחטים על קדוש ה' ונשרפים ביצחק ותברך להקדוש ברוך הוא שהחזיקך על יצרך, שנתן לך לב לנצח את יצרך הרע שנאמר, (תהילים) כי עזבו אלהים לנסותו עזבו מכלל שבדו הכל לכה בקש מלפניו שנאמר (תהילים פ) יחד לבבי ליראה שמך וכתיב (שם נא) ורוח נכון חידש בקרבי:

הלכה

Practical Law:

Rambam, Laws of Blessings, Chapter 1

הרמב"ם הלכות ברכות פרק א

(1) All blessings fall into three categories: blessings of enjoyment, blessings on commandments, and blessings of thanks, all of which appear as praise, thanks, and requests, so that a person will remember the Creator constantly and fear Him. (2) Ezra and his Court arranged the wording of all the blessings. It is not proper to alter them or to add or subtract from any of them. Whoever changes the wording that the Sages coined for blessings errs, since any blessing that does not mention God's name and His Kingship, is not a blessing, unless it immediately follows after another blessing.

(3) All blessings may be said in any language, as long as what one says is equivalent to that which the Sages decreed. Even if he changed the wording, as long as he has mentioned God's name and His Kingship and the subject of the blessing, he has fulfilled his obligation, even though he recited it in a non-sacred language.

א כל הברכות בלן שלשה מינים ברכות הנייה וברכות מצות וברכת הודאה שהן דרך שבח והודיה ובקשה כדי לזכר את הבורא תמיד וליראה ממנו: ב ונסח כל הברכות עזרא ובית דינו תקנום. ואין ראוי לשנותם ולא להוסיף על אחת מהם ולא לגרע ממנה וכל המשנה מטבע שטבעו חכמים בברכות. אינו אלא טועה וכל ברכה שאין בה הזכרת השם ומלכות אינה ברכה אלא אם כן היתה סמוכה לחברתה. ג וכל הברכות בלן נאמרין בכל לשון והוא שיאמר בעין שתקנו חכמים. ואם שנה את המטבע הואיל והזכיר אזכרה ומלכות וענין הברכה אפלו בלשון חל יצא:

EIKEV FOR TUESDAY

TORAH

עקב ליום שלישי

תורה

כיון בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי הה דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת הנפש משבת שעברה

כב ויתרף יי אלהך ית עממיא האלין מקדמך זער זער לא תפול לשציותהון בפריע דילמא תסגי עלך חיות ברא: כג וימסרנון יי אלהך קדמך

כב ונשל ידוה אלהיך את הגוים האל מפניך מעט מעט לא תוכל פלתם מהר פן תרבה עליך חית השדה: כג ונתנם

(22) And the Lord your God will drive out those nations from before you, little by little: You will not be able to consume them speedily, lest the beasts of the field increase upon you. (23) But the Lord your God will give them to you, and

RASHI

רש"י

(22) **Lest the beasts of the field increase upon you** — *But is it not a fact that if Israel obey the will of the Omnipresent, they need not fear the beasts, as it is said, "And the beasts of the field will be at peace with you?"* (Job 5:23) *Rather, it was revealed to Moshe*

(כב) פן תרבה עליך חית השדה. והלא אם עושין רצונו של מקום אין מתיראין מן החיות, שנאמר: "וחית השדה השלמה לך" אלא גלוי היה לפניו